

Τῆς ἀγαπῆς μου καὶ Ἀδελφότητος
Ζωῆς Μ. Καλλιχίου ὁ Διδασκῶν

+ Μ. ΠΡΩΤΟΣΥΓΚΕΛΛΟΥ ΑΘΗΝΑΓΟΡΑ

ἔ. Μ. VI. Δ. Χ. ο. κ.

ΤΟ

+ ἱ. Μ. Πρωτομνησίου Ἀσκητικῆς

ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

ΚΑΙ

Η ΚΥΡΑ ΒΑΣΙΛΙΚΗ

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ
ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

1920

Η
ΚΥΡΑ ΒΑΣΙΛΙΚΗ
ΚΑΙ ΤΟ
ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ
ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

1920

SISMANOGLIO
MILANO

+ Μ. ΠΡΩΤΟΣΥΓΚΕΛΛΟΥ ΑΘΗΝΑΓΟΡΑ

ΤΟ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

ΚΑΙ

Η ΚΥΡΑ ΒΑΣΙΛΙΚΗ

Ἐκδίδων τὴν πρώτην μου μελέτην « Ἡ Κυρὰ Βασιλικὴ καὶ τὸ Πατριαρχεῖον » δὲν ἐφантаζόμην ὅτι θὰ εὔρισκε τόσην ἐνθερμον ὑποδοχὴν ἀπὸ μέρους τῶν ἀσχολουμένων εἰς τὴν πατριὸν Ἱστορίαν καὶ τῶν διανοουμένων ἐν γένει, ὥστε ἀμέσως νὰ ἐξαντληθῇ ἡ, μικρὰ ἄλλως τε, πρώτη ἐκδοσις αὐτῆς. Πρέπει ὅμως νὰ ὁμολογήσω ὅτι ἐβιάσθην πῶς ἐκδύς τὴν μελέτην μου, διότι κατόπιν ἐνδελεχοῦς ἐρεῦνης τῶν Πατριαρχικῶν κωδίκων εὔρον καὶ ἄλλας πληροφορίας σχετικὰς πρὸς τὴν εὐγενῆ Δέσποιαν. Ὅθεν πρὸς στιγμὴν ἐσκέφθην νὰ ἐπιχειρήσω δευτέραν ἐκδοσιν πληρετέραν, ἀλλ' ἀτυχῶς τὸ πενιχρὸν βαλλάντιον ἐνὸς ὑπαλλήλου — ἔστω καὶ Μεγάλου Πρωτοσυγκέλλου — ἀδυνατεῖ νὰ ὑποστῇ τοιαύτην ἀφαιμάξιν. Ἐσκέφθην νὰ προστρέξω εἰς τὴν ἀρωγὴν φιλομούσων φίλων· ἀλλὰ τοὺς φίλους ἔχω τοσάκις φορολογήσει ὑπὲρ τόσων σκοπῶν! Ὡστε οὐδὲ τοῦτο ἐτόλμησα, μὲ τὴν ὑστεροβουλίαν — ἅς τὸ ὁμολογήσω — νὰ ἐπωφεληθῶ αὐτῶν ὅταν ἐκδώσω δύο μεγαλύτερα ἔργα μου « Περὶ Χάλκης καὶ τῶν Μονῶν αὐτῆς » καὶ « περὶ τῶν Βασιλισσῶν καὶ πριγκηπισσῶν ὅσαι ἀπὸ τὰ Ἀνάκτορα κατήντησαν εἰς τὴν πτωχικὴν κα-

λύβην μιᾶς μονῆς». Περιορίσθην λοιπὸν νὰ δημοσιεύσω πάλιν διὰ τοῦ «Νέου Ποιμένος» τὰς νέας πληροφορίες περὶ τῆς Βασιλικῆς ἐξαντλῶν οὕτως πᾶσαν περὶ αὐτῆς εἰδησιν τῶν σχετικῶν Πατριαρχικῶν Κωδίκων.

Ἐλέγομεν οὖν ἡ Βασιλικὴ κατὰ Φεβρουάριον τοῦ 1822 ἀπεστάλη ὑπὸ τοῦ Χουρσίτ εἰς Κωνσταντινούπολιν ἢ πρόσκλησις αὐτῆς εἰς Βασιλεύουσαν πιθανώτατα σκοπὸν εἶχε νὰ ἀποκαλυφθῶσιν ὑπ' αὐτῆς οἱ τόσον ζηλοτύπως ὑπὸ τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ ἀποκρυβέντες θησαυροὶ αὐτοῦ, περὶ τῶν ὁποίων ἡ φήμη εἶχε διασπείρει πανταχοῦ τεράστια, ἀφοῦ μόνη ἢ κινητὴ αὐτοῦ περιουσία, κατὰ τὸν χρόνον τῆς καταστροφῆς του, ἀνεβιβάζετο εἰς τὸ ποσὸν τῶν 500 ἑκατομμυρίων γροσίων, ἥτοι ἰσαρίθμων δραχμῶν, ἀφοῦ ἰσοδύναμον περίπου τότε ἦτο τὸ γρόσιον τῆ σημερινῆ δραχμῆ.

Ἐν τῶν πολλῶν ἐλατηρίων, ἅτινα ἐκίνησαν τὴν Κυβέρνησιν νὰ ἐξοντώσῃ τὸν Ἀλῆν ὑπῆρξε καὶ ἡ παρὰ πᾶσιν ἐπικρατήσασα πεποίθησις περὶ τῶν μεγάλων αὐτοῦ θησαυρῶν, τῶν ὁποίων κάτοχος θὰ καθίστατο τὸ Κράτος. Φανιάζεται δὲ ἕκαστος τὴν ἐκπληξιν τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει μεγιστάνων καὶ τὴν ἀγανάκτησιν τοῦ Σουλτάνου μαθόντος ὅτι εἰς μόνον τεσσαράκοντα πέντε ἑκατομμύρια περίπου ἀνήρχετο τὸ ποσὸν τῆς δημευθείσης περιουσίας αὐτοῦ, τοῦ ὁποίου πάλιν, μετὰ τόσας καταχρήσεις καὶ διαρπαγὰς μόλις τὸ τέταρτον ἔφθασεν ἐνταῦθα.

Πρὸς ἐξακριβώσιν τῶν καταχρήσεων καὶ τῶν ἀρπαγῶν προσεκλήθη εἰς Βασιλεύουσαν, ἐκτὸς ἄλλων ὑπαλλήλων τοῦ Ἀλῆ, καὶ ἡ Κυρὰ Βασιλική, ἣτις καὶ ἀπεφάνθη

οὐδὲ τὸ ἑκατοστὸν τῆς ἀξίας τῶν θησαυρῶν εἶχε περισωθῆ· ἵνα δὲ τοὺς ἐνδιαφερομένους πείσει περὶ τῆς ἀληθείας τῶν καταθέσεων αὐτῆς προσέθηκεν ὅτι ἐλλείπει καὶ τὸ Μπὲλ-Χαντζάρ, ὅπερ ὁ Ἀλῆς ἔφερε μετὰ ζεύγους πιστολίων ἀργυρῶν εἰς τὴν μέσσην πάντοτε. Τὸ Μπὲλ-Χαντζάρ ἦν δίστομον καὶ κατὰ τὴν λαβὴν αὐτοῦ εἶχε τὴν μεγίστην ἀδαμαντόπετραν, καὶ τὸ ὅποιον ὁ Ἀλῆς δι' ὑπερόγκου τιμῆς ἠγόρασε παρὰ τοῦ βασιλέως τῆς Σουηδίας Γουσταύου Ἀδόλφου. Ἐπειδὴ δὲ ὕστερον ἀπεδείχθη ὅτι τὸ Χαντζάρι τοῦτο ἔλαβεν ὁ Χουρσίτ Πασᾶς, ὁ Σουλτάν Μαχμούτ ὠργίσθη κατ' ἐκείνου καὶ εἰς θάνατον αὐτὸν κατεδίκασεν, ὅπερ μαθὼν ὁ Χουρσίτ ἐν Λαρίσση ἐδηλητηριάσθη πρὸς ἀποφυγὴν τοῦ ἀτίμου θανάτου 1)

(1) Ἰωάννου Λαμπρίδου Ἡπειρωτικὰ Μελετήματα σελ. 56.

ΣΗΜ. — Ὡς ἀναφέρει ὁ Σπυρίδων Ἀραβαντινὸς (Ἱστορία τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ σελ. 415) πολλάκις ἐγένοντο ἀπόπειραι πρὸς ἀνεύρεσιν τοῦ φαντασιώδους τούτου θησαυροῦ καὶ ἐταιρεῖαι πλήρεις κατηρτίσθησαν ἐν Ἰταλίᾳ τυχοδιωκτῶν, οἵτινες ἀντλοῦντες τὰς πληροφορίες των, ὡς διέδιδον, παρ' αὐτῆς τῆς Κυρᾶς Βασιλικῆς, ἐμμέσως ἐνήργησαν λαβόντες τὴν πρὸς τοῦτο ἄδειαν τῆς Ὀθωμ. Κυβερνήσεως· ἐπὶ παλλὰς δὲ ἡμέρας εἰργάσθησαν καὶ πολλὰ δαπανήσαντες εἰς ἀνασκαφὰς ἐν τῇ περιφερείᾳ τοῦ φρουρίου Ἰωαννίνων εἶδον μετὰ θλίψεως, ὅτι ἀνθρακες ἦσαν ὁ θησαυρός. Ὁ αὐτὸς Ἀραβαντινὸς ἀναφέρει ὅτι ὁ Ἀθανάσιος Βάγλις ἐπανελθὼν ἐν ἔτει 1834 εἰς Ἰωάννινα ἐξ Ἑλλάδος ἀνεκοίνωσε τοῖς φίλοις του (παρ' ὧν βραδύτερον ὁ Ἀραβαντινὸς ἔμαθεν) ὅτι εἰς τὴν Κυρὰ Βασιλικὴν ἦτο γνωστὴ ἡ θέσις δύο περὶ τὰ Ἰωάννινα κρυπτῶν εἰς τὰς ὁποίας εἶχεν ἐναποθέσει ὁ Ἀλῆς μέρος τῶν θησαυρῶν του καὶ ὅτι τὴν ὑπαρξιν τούτων ἡ Βασιλικὴ ἐν Ἑλλάδι διατρίβουσα εἶχε καταστήσει γνωστὴν καὶ τῷ ἀειμνήστῳ Κυβερνήτῃ, ὑποσχθεῖσα νὰ ὑπο-

Ἡ Βασιλικὴ κοιμισθεῖσα, ὡς εἶδόμεν, εἰς Βασιλεύουσαν, ἠδυνήθη νὰ σώσῃ τὴν ζωὴν αὐτῆς καὶ τῶν μετ' αὐτῆς, ἐπὶ πλέον δὲ νὰ ἐλύσῃ τὴν ἰδιαιτέραν

δείξῃ καὶ τὰς θέσεις τῶν θησαυρῶν ἅμα τῇ ἐθνικῇ ἀποκαταστάσει τῶν Ἡπειρωτικῶν Χωρῶν. Ἐκ τῶν διαδόσεων τούτων καὶ τῶν ἀποπειρῶν πρὸς εὐρεσιν τῶν θησαυρῶν ἐνεπνεύσθη ὁ μεταξὺ τῶν νέων ποιητῶν μας διαπρέπων Γεράσιμος Μαρκοῦ τὸ ἐξῆς θαυμάσιον ποίημα :

Εἶν' ἄγρια νύχτα ! Σκάφτοντας ἐδῶ στὸν ἔρμο τόπο,
τοῦ κάκου ἀφίνετε παιδιά, τὸν ὕπνο γιὰ τὸν κόπο.
Πιστέπατέ μου ἀκούσατε τὸ γέρο ποῦ σὰς κρένει·
οἱ θησαυροὶ τ' Ἀλήπασσα δὲν εἶν' ἐδῶ θαμμένοι.
Σὰς λέω μεγάλο μυστικὸ μου τῶπε μιὰ ἡμέρα
« ἄγρια ψυχὴ ποῦ διάβαζε σὲ ἀθάνατα βιβλία
πολλὰ τ' ἀνθρώπου ἀπόκρυφα, πολλὰ μυστήρια θεία.
Ἦμουν ἀγῶρι σὰν ἐσὰς καὶ ἐπῆα νὰ τοῦ μιλήσω,
τ' ἄδικο βιὸ ποῦ βρίσκεται ποθῶντας νὰ γνωρίσω.
Ὁ σεβαστὸς — ἀδιάκοπα στὴ μνήμη μου τὸν ἔχω —
σὰν εἶπε πῶς κολάζομαι τὰ μάτια νὰ ξετρέχω,
μακρὰ θυμοῦμαι πῦρριξε τὸ βλέμμα του τριγύρου
στὰ περιγάλια στὰ βουνὰ στὰ δάση τῆς Ἡπείρου
καὶ θλιβερὰ τὰ μάτια του γυρνῶντας καὶ σὲ μένα,
κατόπι ἀρχίνησε νὰ πῆ μὲ χεῖλη πυρωμένα :
Μῦθος δὲν εἶναι ὁ τύραννος ἀμέτρητο λογάρι
ἔθαψε κάπου τρέμοντας μήπως ἐχθρὸς τὸ πάρη.
Μόν' ἡ κατάρα τοῦ θεοῦ τ' ἀστροπελέκι ἀνάφτει
καὶ τὰ κρυμμένα πλούτη του λαβρίζει καὶ ξεθάφτει.
Μὲ μιὰς παντοῦ στὴν Ἡπειρο, σὰ φύλλα μαραμμένα,
σφοδρὸς ἀνεμοστρόβιλος πετάει τ' ἀσβολωμένα.
Ἄχ ! δὲν θὰ πάρουν τὴ μορφή καὶ τὸ λαμπρὸ τους χρῶμα,
ὅσο τρεμάμενος ραγιάς θὰ τὰ μολύνῃ ἀκόμα·
ἀλλ' ὡς βροντήση ἐπάνω τους ἐλεύθερο ποδάρι
Ἐδῶ θὰ γένουν μάλαμα καὶ κεῖ μαργαριτάρη.

ἔυνοϊαν τοῦ ὑψηλοῦ Δοβλετίου καὶ τὴν ἀνακτορικὴν φιλανθρωπίαν (2) καὶ δι' ἄλλων μέσων, ἴσως ἰσχυρῶν προστασιῶν, ἀλλὰ κυρίως, ἢ ἐξαναγκασθεῖσα, ἢ τὴν ἀνάγκην φιλοτιμίαν ποιουμένη, διὰ τῆς ἀφιερώσεως πάντων τῶν κατ' αὐτὴν εἰς τὸ ὑψηλὸν Δοβλέτιον καὶ τὴν ἀνακτορικὴν φιλανθρωπίαν (3) Καὶ εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι πρὸς καιρὸν ἡ Κυρὰ Βασιλικὴ ἀπέμεινε ἀνευ περιουσίας, διὰ τοῦτο τὸ Πατριαρχεῖον εἰς τὸ ὁποῖον ἀπεστάλη ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ἀνέλαβε πάντα τὰ ἔξοδα αὐτῆς, ἔξοδα ὑπέρογκα διὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ἀφοῦ ἐν διαστήματι δύο ἐτῶν ἐξωδεύθησαν δι' αὐτὴν 17,273 γρόσια ἀντιπροσωπεύοντα τὸ σημαντικὸν ποσὸν τῶν 17,273 φράγκων. Ἀλλὰ τοῦτο δὲν σημαίνει, ὅτι ἡ Βασιλικὴ περιῆλθεν εἰς παντελεῆ πενίαν ζῶσα ἐκ τοῦ ἄρτου τῆς ἐλεημοσύνης, ὡς θέλει ὁ Ponqueville (4), ἢ ὅτι ὁ πατριάρχης, ὡς δηλοῖ ὁ Rev. Walsh,

(2) Λέγεται ὅτι ὁ Σουλτᾶνος Μαχμούτ εἶπεν εἰς τὴν Βασιλικὴν — περίτρομον, — ὅτε τὸ πρῶτον παρουσιάσθη ἐνώπιον αὐτοῦ· « Βασιλικὴ διέμεινε μέχρι τέλους πιστὴ σύζυγος τοῦ Ἀλῆ, ἔδειξες καλὰ αἰσθήματα καὶ πίστην εἰς τὸ Δοβλέτι, μὴ φοβοῦ, οἱ δένα διατρέχεις κίνδυνον » καὶ ὅτι ἐπρότεινε μάλιστα εἰς αὐτὴν νὰ τὴν νυμφέυσῃ μετὰ τινος τῶν μεγάλων τοῦ Κράτους λειτουργῶν, ἀλλ' αὕτη ἀπεπειθήθη προτιμήσασα νὰ διέλθῃ ἐν ἡσυχίᾳ τὸν ἐπίλοιπον χρόνον τῆς ζωῆς της. (Γ. Λαμπρίδου σελ. 60 ὑποσημειώσεως καὶ ἐξ ἰδιαιτέρων πληροφοριῶν τοῦ ἐν Προύσῃ Κ. Κλεαγένου).

(3) Λέγεται ὅτι τὰ εἰς τὴν Κυρὰ Βασιλικὴν ὑπὸ τοῦ Χουρσήτ παραχωρηθέντα ἐκ τῆς ἰδίας αὐτῆς περιουσίας ἐφορτώθησαν εἰς ὀκτὼ ἡμιόνους καὶ ἐχομίσθησαν εἰς Κωνσταντινούπολιν, πάντα δὲ ταῦτα διεμοιράσθησαν εἰς τὰς ἐν τοῖς Ἀνακτόροις.

(4) Βιβλίον 8 κεφ. 5 σελ. 124. Βλέπε καὶ μελέτην ἡμῶν « Κυρὰ Βασιλικὴ καὶ τὸ Πατριαρχεῖον ».

ήναγκάσθη νά ζητήση τήν συνδρομήν τῶν χριστιανῶν τῆς πρωτευούσης ὑπὲρ αὐτῆς, διότι οὐδαμοῦ τῶν Πατριαρχικῶν κωδίκων, ἔνθα λεπτομερῶς μετὰ τῆς μεγαλυτέρας ἀκριβείας καταγράφονται αἱ εἰσπράξεις καὶ τὰ ἔξοδα τοῦ Κοινοῦ, εὔρον καὶ τήν ἐλαχίστην μνείαν τοιούτων συνδρομῶν. Τονναντίον μάλιστα. εὔρον ὅτι ἡ Βασιλικὴ μέχρις ὀβολοῦ ἀπεπλήρωσε πᾶν ὅ,τι ἡ πατριαρχικὴ μεγαλοδωρία διέθηκεν ἐπὶ δύο ἔτη χάριν αὐτῆς καὶ τῶν οἰκείων της, διότι ἡ Βασιλικὴ δὲν ἦτο γυνὴ νά ἀνεχθῆ ὅπως τρέφεται εἰς βάρος τοῦ κατὰ τοὺς δεινοὺς ἐκείνους χρόνους ἀνηλεῶς καταπονηθέντος Ἐθνικοῦ Ταμείου.

Ὅσον καὶ ἂν ἐγένετο κατάσχεσις ὑπὸ τοῦ Δοβλείου τῆς μεγάλης περιουσίας της, τῇ ἐναπέμειναν εὐτυχῶς ἐκτὸς ἐνδυμάτων της καὶ τινὰ τῶν ἐν Ἡπειρῷ κτημάτων αὐτῆς καὶ δὴ τὸ παρὰ τῶν Τρίκκην μέγα αὐτῆς κτῆμα Βοεβόδα(15) ἐκ τῶν ὁποίων μετὰ τινὰ χρόνον πορισθεῖσα χρήματα ἐξόφλησε τὴν ὀφειλὴν της εἰς τὴν Κάσσαν τῆς φιλοξενούσης αὐτὴν μητρὸς Μ. Ἐκκλησίας, ὡς βλέπομεν εἰς τὸ βιβλίον τοῦ Γενικοῦ Ἀπολογισμοῦ τῶν τῶν 1824 καὶ 1825. Ἀλλὰ πρῶτον καταγράφομεν τὰ ὅσα ἔξοδα ἐγένοντο ὑπὸ τοῦ Πατριαρχείου δι' αὐτήν.

Ἐξοδα τῆς Κυρᾶ Βασιλικῆς κατὰ τὸ ἔτος 1823 (6).

(5) Ἰ. Λαηπρίδου Ἡπειρωτικὰ μελετήματα σελ. 60 ἐν ὑποσημειώσει.

(6) Μεγάβιβλος Κοινοῦ 1823 σελ. 70 Κῶδιξ ΥΨ 1822—23.

Ἰανουαρίου: 22 τῆς Κυρᾶ Βασιλικῆς δι' ἔξοδα ψωνισμάτων	Γρ. 816.8
Τζάμια μικρὰ καὶ μεγάλα εἰς τοὺς τσερτσεβέ- [δες τοῦ ὄντᾶ της	γρ. 69
Διὰ βαμβάκι σιλτὲ τῆς αὐτῆς	» 32
Διὰ βαμβάκι σιλτὲ τῆς αὐτῆς	» 40
Φεβρουάριος : Δι' ἔξοδα τῆς Κυρᾶ Βασιλικῆς διὰ τοῦ Μ. Ἀρχidiaκόνου	γρ. 320
Τῷ Μ. Ἀρχidiaκόνῳ ἔξοδα	» 320
Τῷ Καποῦ Κεχαγιᾶ διὰ τοῦ Μ. Πρωτοσυγκέλλου μπαχτσίσια καὶ λοιπὰ ἔξοδα, ὅταν ἐπῆγε νά παραλάβῃ τὴν Βασιλικὴν διὰ φορᾶς	γρ. 59
Μάρτιος : Διὰ τὸ κοσι (φορεῖον ἐπίσημον) τὸ κομῖσαν τὴν Κυρᾶ Βασιλικὴν	γρ. 71
Ἐξοδα διὰ τὴν ἀποκόμισιν τῶν ρούχων της	» 19
Μάϊος : Διὰ τοῦ Μ. Πρωτοσυγκέλλου τῷ Μ. Ἀρχidiaκόνῳ διὰ μηνιαῖον φαγητόν της	γρ. 1000
Ἰουλίου 5: Τῷ καζαντζῆ ἀκόντο διὰ πακιρικὰ τῆς Κυρᾶ Βασιλικῆς	Γρ. 145
Ἰουλίου 16 : Διὰ Μ. Ἀρχidiaκόνου διὰ ζωοτροφίαν τῆς Κυρᾶ Βασιλικῆς	γρ. 1000
Σεπτ. 20: Διὰ Μ. Ἀρχidiaκ. ἔξοδα τῆς	» » 500
Ὀκτώβριος: » » » »	» » 300
» » » »	» » 500
Δεκέμβριος 47: » » » »	» » 500.30
Ἐτι δι' ἔξοδα τοῦ Μ. Ἀρχidiaκόνου ἔξοδα ἕως 31 Δεκεμβρ. 1823.	γρ. 505

*Εξοδα κατὰ τὸ ἔτος 1824 (7)		
Φεβρ. 24: Τῷ Μ. Ἀρχιδιακ. ἐξοδα Κυρᾶ Βασιλ.	γρ.	687
Ἰουλ. 14: » » ἀκόντο δι' ἐξοδα » »		1000
Ἰαν. 14: Δι' ἐξοδα τῆς Κυρᾶ Βασιλ. εἰς δόσεις)		976
Διὰ τὸ ἐνοίκιον τῆς Κυρᾶ Βασιλικῆς		1900
Ἔτι ἐξοδα ζωοτροφ. ἀπὸ 9 Ἰουλ.— Σεπτ. 22		1900
Ἰουλ. 15: Μηνιαῖον καὶ χαρατζόχαρτον τῶν δούλων τῆς Κυρᾶς Βασιλικῆς		177
» Δι' ἐξοδα τῶν δούλων τῆς »		300
» 22 τῷ γιωργαντζῆ ἐξοδα »		200
» 28 *Εξοδα ζωοτροφίας »		286
Τῷ γιωργαντζῆ ἀκόντο διὰ στρώσιμον ὀσπη- τίου Κυρᾶ Βασιλικῆς		680
Τῷ γιωργαντζῆ πρὸς ἐξόφλησιν στρωσίματος ὀσπητίου Κυρᾶς Βασιλικῆς		510
Εἰς μερεμέτια δι' ἴδιον σπῆτι		204
Νοεμβρίου 4: *Εξοδα Κυρᾶ Βασιλικῆς		40
» 12: » » » ἔτι		250
» » » » » »		296
» 20: » » » »		80
» 28 » » » »		200
Δεκεμβρίου. 3: Τῷ Θωματζίφ ἐξοδα Κ. Βασιλικ.		100
» 10 *Εξοδα »		200
» 17 » »		240
» 24 » »		350
» 31 Εἰς ἀποπλήρωσιν ἐνοικίου »		100
		<hr/> 10676
Εἰς ταῦτα προστιθεμένων τῶν ἐξόδων τοῦ 1823		6596.38
Ἐν ὅλῳ		17273.23

(7) Κατάστιχον ληψοδοσίας 1824 — 25 σελ. 81, 98 καὶ 109

*Ἡ Βασιλική, ὡς εἶπομεν, ἐν πρώτῃ εὐκαιρίᾳ ἔσπευσε νὰ ἐξοφλήσῃ τὸ χρέος τῆς, ὡς δείκνυται ἐκ τῶν ἐξῆς κονδυλίων(8)

«Παρὰ τῆς Κυρᾶ Βασιλικῆς δι' ἐξοδα γενόμενα ἀπὸ τοῦ Κοινοῦ ἕως Σεπτεμβρίου 1823 εἰς τὴν παρτίδα τῶν ἐξόδων τοῦ 1823

Γρ. 6596.38

Παρὰ τῆς ἰδίας διὰ τὸ 1824

» 10676

ἐν ὅλῳ γρ. 17,273,23

Καθ' ἣν ἐποχὴν ἡ Βασιλικὴ ἐστερεῖτο χρημάτων, φαίνεται ὅτι ἐδανείσθη παρὰ τοῦ Πατριάρχου Χρυσάνθου χρηματικὸν ποσόν· διότι ἐν τῇ 272α σελίδι τοῦ ΧΜ Κώδικος περιλαμβάνοντος τοὺς λογισμοὺς τοῦ Πατριάρχου τούτου μετὰ τοῦ Ἡρακλείας Ἰγνατίου, ἀναγινώσκομεν τὰ ἐξῆς :

«Ὅσα ἔλαβεν ὁ ἅγιος Ἡρακλείας ἀπὸ χρεωστικῆς ὁμολογίας τῆς Κυρᾶ Βασιλικῆς πρὸς τὴν Παναγιότητά του, ἐγγχειρισθείσης μοι παρὰ τοῦ Πρωτοσυγκέλλου Βησσαρίωνος Γρ. 1000.

Οὐδόλως δὲ παράδοξον ἂν ἡ εὐεργετικὴ αὕτη Δέσποινα ἀποπληρώσασα εἰς τὸ Κοινὸν τὰ τροφεία προῆλθε καὶ ἀρωγὸς εἰς αὐτό, αὕτη πλέον δανείσασα ποσὰ οὐκ [εὐκαταφρόνητα, καθὼς φαίνεται ἐκ τῆς ἐξῆς σημειώσεως τῶν Πατριαρχικῶν κωδίκων(9) : « Τῇ Κυρᾶ Βασιλικῇ δι' ἰδίαν ὁμολογίαν τοῦ μακαρίτου Χαλκηδόνης Καλλινίκου (ἐκ τῶν ληφθέντων γροσίων διὰ Πολίτζης Σμύρνης 4000 Γρ. 2957,20» μετὰ τῆς δηλώσεως ὅτι τ'ἀνωτέρω ἐλήφθησαν ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου.

Καὶ ταῦτα περὶ τῶν ἐξόδων τῆς Κυρᾶς Βασιλικῆς,

(8) Βιβλίον ἀπολογισμοῦ τῶν ἐτῶν 1824—25

(9) Ταμεῖον τοῦ Κοινοῦ ἔτους 1827. Κῶδιξ νηξ σελ. 2.

περὶ διατροφῆς τῆς ὁποίας οὐδεὶς πλέον λόγος γίνεται εἰς τὰ πατριαρχικά βιβλία ἐκτὸς μιᾶς σημειώσεως ἐκ τριῶν κονδυλίων κατὰ Ἰανουάριον τοῦ 1825.

Ἰανουάρ. Τῷ Θωματῆϊ ἔξοδα Κ. Βασιλικῆς Γρ. 200(10)

» 14 τῷ αὐτῷ	» 150
» 20 τῷ αὐτῷ	» 400
	<hr/> 750

τὰ ὁποῖα χωρὶς ἀμφιβολίαν θὰ ἐπληρώσῃσαν ἄνκαὶ δὲν εὔρον εἰς τὸ βιβλίον σχετικὴν σημείωσιν.

Η ΚΥΡΑ ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΚΑΙ Η ΧΑΛΚΗ

Οὐδαμοῦ εὔρον ἔγγραφον μνείαν δηλοῦσαν, ὅτι ἡ Κυρὰ Βασιλικὴ διέμεινεν ἐν Χάλκῃ· ἐν τούτοις παρὰ τοῖς γεροντοτέροις τῶν νησιωτῶν διατηρεῖται ἡ ἀνάμνησις διαμονῆς αὐτῆς ἐν τῇ ἐρατεινῇ νήσῳ· ὑποδεικνύουσι μάλιστα καὶ τὸ μέρος, ἐν ᾧ κατόκησεν.

Ἐξώθεν τῆς Μονῆς τοῦ Ἁγ. Γεωργίου ὑπὸ τὰ ἄνδρα, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐγείρεται τὸ Μαυσωλεῖον Καγκελάρη, τὸ ἀπαθαντισθὲν ὡς «Μνήμα τοῦ Ὁθέλλου» ὑπὸ τῆς γοήσεως γραφίδος τοῦ φίλου δικηγόρου Γεωργίου Ἀποστολίδου, ὑπάρχει ρωμαντικὸν καὶ θαυμάσιον Κιόσκι, ἐν τῷ ὁποίῳ ἀπὸ δεκαετίας καὶ πλέον παραθερίζει ἡ εὐσεβῆς καὶ ἐθνοπρεπὴς οἰκογένεια Βερνίκου. Τὸ Κιόσκι

(10) Κατάστιχον 1825 σελ. 205.

τοῦτο, τὸ ὁποῖον φιλοπαικτοῦντες μετὰ τῶν ἐνοικούντων ὀνομάζομεν «Μέγαρον τοῦ Νιὸρ» ὑπεράνω τοῦ Κορημνοῦ κείμενον εἶνε μοναδικὴ κατοικία πλήρης ποιήσεως καὶ χάριτος ἀπαραμίλλου· κτισθὲν κατὰ τὰ ἀρχὰς τοῦ 19αῖωνος ὑπὸ τῶν Πατριαρχῶν τῶν Ἱεροσολύμων κατέστη περίφημον διότι κατὰ τὰς παραμονὰς τῆς Μεγάλης ἐθνικῆς ἐξεγέρσεως καὶ ἐν αὐτῷ, ὡς ἐν τῇ Μονῇ τῆς Παναγίας, τῆς Ἁγίας Τριάδος καὶ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου Καρούλη, προσερχόμενοι οἱ φιλικοί, μακρὰν πάσης ὑποψίας καὶ κακοῦ συναντήματος, συνεσκέπτοντο περὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ δεδουλωμένου Γένους καὶ ἔθετον τὴν κρηπίδα τοῦ μέλλοντος αὐτοῦ. Ἐδῶ κατὰ τὴν παράδοσιν, διέμεινε καὶ ἐκεῖνη ἡ ὁποία τόσον ἐπεπόθησε καὶ εἰργάσθη εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τῆς ἐθνικῆς παλιγγενεσίας.

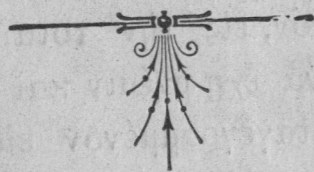
Ἄλλὰ πότε ἄρα γε ἡ ὥραῖα αὕτη φωλεὰ ἐστέγασε τὴν εὐγενῆ Δέσποιναν; κατὰ τοὺς θερινοὺς μῆνας τῶν ἐτῶν, καθ' ἃ διέμεινεν ἐν Φαναρίῳ; ἢ κατ' ἄλλην περίστασιν; Πιθανώτατον τὸ πρῶτον. Ἴσως ὅμως καὶ εὐθύς ἀμέσως ὡς ἐκομίσθη ἐξ Ἰωαννίνων, κατὰ τοσοῦτο μᾶλλον, καθ' ὅσον ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ἐλείσεως αὐτῆς μέχρι τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν εἰς τοὺς Πατριαρχικοὺς Κάδικας τὸ πρῶτον γίνεται λόγος περὶ ἐξόδων αὐτῆς ὑπάρχει χάσμα χρονικὸν δέκα περὶ πού μηνῶν (11).

Λίαν δὲ πιθανόν, εἰς τὴν τοιαύτην διαμονὴν τῆς Βασιλικῆς ἐν Χάλκῃ νὰ ἔχη σχέσιν καὶ τὸ ἐξῆς κονδύλιον τὸ ὁποῖον ὑπάρχει καταγεγραμμένον εἰς τὴν σειρὰν τῶν

(11) Πιθανὸν ὅμως ἡ Κ. Β. νὰ διέμεινεν εἰς τὸ ὑποστατικὸν Βονίχα τὸ δεκάμηνον τοῦτο διάστημα, καὶ μόνον κατὰ Ἰανουάριον 1823 νὰ προσεκληθῆ εἰς Κωνσταντινούπολιν. Τοῦτο ἀκριβῶς δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐξακριβώσω.

ἐξόδων αὐτῆς : «Φεβρ. 24, 1823 διὰ τοῦ Μ. Ἀρχιδιακό-
νου τὰ κρατηθέντα παρὰ τῶν τσορμπατζίδων τῆς νήσου
Χάλκης γρ. 500». Ἄλλ' ὅπως καὶ ἂν ἔχη, ὁ ἱστορικὸς οὗ-
τος οἰκίσκος δύναται νὰ καυχᾶται, ὅτι ἐν αὐτῷ, ἐκτὸς τῶν
φιλικῶν, κατώκησε καὶ ἄλλη συμπαθὴς φυσιογνωμία, οὐκ
ὀλίγον συντελέσασα εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν βουλῶν καὶ
τῶν σχεδίων ἐκείνων.

Ἡ διαμονὴ τῆς Κυρᾶς Βασιλικῆς ἐν Χάλκῃ εἶνε γε-
γονός. Ἀφῆκε μάλιστα καὶ ἔχνη τῆς διαμονῆς της διὰ πρά-
ξεως εὐσεβοῦς, ἀναδεχθεῖσα ἐκ τῆς ἱερᾶς Κολυμβήθρας
τὴν θυγατέρα τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ Ἑλένης Μιρασγετζῆ
καὶ καλέσασα αὐτὴν Ραλλοῦν (αὐτὴν ταύτην τὴν μητέρα
τῶν ἐν Χάλκῃ Ἀσμανιδῶν). Εἶνε γνωστὸν μάλιστα καὶ
τὸ κρέμασμα, τὸ δῶρον τῆς ἀναδεκτικῆς, πολύτιμον τζάρι
(σάλι), τὸ ὁποῖον βραδύτερον (1845) ἡ οἰκογένεια πωλή-
σασα εἰς τὸν Κεφαλλῆνα ἔμπορον Κοσῶρον ἔλαβε τὸ ση-
μαντικὸν ποσὸν τῶν 100 λιρῶν ὀθωμ. διὰ τῶν ὁποίων ἠ-
γόρασε τὸν ἐν Κουγιούμπαση οἶκον, κτῆμα μέχρι σήμε-
ρον αὐτῆς.

ΕΠΕΙΣΟΔΙΟΝ ΠΕΡΙ ΕΝ ΩΡΟΛΟΓΙΟΝ ΤΟΥ ΑΔΕΛΦΟΥ ΤΗΣ Κ. ΒΑΣΙΛΙΚΗΣ

Ὡς γνωστὸν ἤδη μετὰ τῆς Κυρᾶ Βασιλικῆς κατῶκει
ἐν τοῖς Πατριαρχείοις καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτῆς Σῆμος, ὁ κα-
πετὰν Σῆμος, κατὰ τὴν πατριαρχικὴν ἐπιστολήν. Οὗτος
ἔχων ὠρολόγιον τοῦ κόλπου χρῆζον ἐπισκευῆς παρέδωκε
τῷ Μ. Ἀρχιδιακόνῳ, ὅστις τὸ ἐνεπιστεύθη εἰς τὸν ὁ-
μογενῆ Σιὸρ Γιάγκον Φέσταν, ἵνα διὰ καταλλήλου ὠρο-
λογοποιοῦ, ἐπιδιορθώσῃ αὐτό. Ἐν τῷ μεταξὺ ὅμως ἐπῆλ-
θεν ἡ πτώσις τοῦ Πατριάρχου Ἀνθίμου, ἐπηκολούθησε
δὲ αὐτὴν, κατὰ τὴν τότε ἀξιοθρήνητον συνήθειαν καὶ, ἡ
τοῦ Ἀρχιδιακόνου αὐτοῦ. Μετὰ τινα χρόνον ὁ Σιὸρ
Γιάγκος κομίσας τὸ ἐπισκευασθὲν ὠρολόγιον παρέδωκε
τῷ πατριάρχῳ Χρυσάνθῳ, ἵνα καταθέσῃ εἰς τὴν Κάσσαν, ἰνο-
μίζων τοῦτο κτῆμα τοῦ Κρινοῦ, ἔλαβε δὲ τὰ ἔξοδα τῆς
ἐπιδιορθώσεως γρ. 150 μετὰ τῆς ἐξῆς ἀποδείξεως.

«Ἐδόθη ἀποδεικτικὸς τεσκερὲς τῷ Σιὸρ Γιάγκῳ
Φέστια διαληπτικὸς ὅτι ἐλήφθη εἰς τὴν Κάσσαν τοῦ Κοι-
νοῦ τὸ ὠρολόγιον τοῦ κόλπου, ὅπερ ὁ πρόην Κωνσταν-
τινουπόλεως κὺρ Ἀνθίμος εἶχε δώσει τῷ εἰρημένῳ Γιά-
γκῳ πρὸς τὸν ὁποῖον ἐδόθησαν καὶ γρόσια 150 λόγῳ
ἐξόδων τῆς ἐπισκευῆς αὐτοῦ· ἐκτιμήθη δὲ παρὰ πολλῶν
διὰ γρόσια ὀκτακόσια (ἀριθ. 800).

1825 Νοεμβρίου 16.

Ἄλλ' ὁ Σῆμος μετὰ καιρὸν μαθὼν τοῦτο ἔσπευσε
νὰ ζητήσῃ τὸ ὠρολόγιον παρὰ τοῦ διαδεχθέντος τὸν Πα-

τριαρχην Χρυσανθον Ἀγαθαγγέλου, ὅστις πάλιν ἐν ἀμφιβολία εύρισκόμενος ἔγραψε πρὸς τὸν πρῶην Πατριάρχην Ἀνθιμον τὴν ἀκόλουθον ἐπιστολὴν :

Παναγιώτατε Πατριάρχα, πρῶην Κων)πόλεως, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ ἀγαπητὲ καὶ περιπόθητε ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργῆ κύριε Ἀνθιμε, τὴν περισπούδαστον ἡμῶν Αὐτῆς Παναγιότητα ψυχῆς ἐκ μέσης περιπιυσσόμενοι κατασπαζόμεθα εἴη ἡμῖν ἄκρως υἰγειαίνουσα καὶ ἀμεταπτώτως εὐήμεροῦσα, μεθ' ὧν ἐφειτῶν σωτηριωδῶν καταθυμίων ἀγαθῶν. Μετὰ τὴν ἔρευναν τῆς εὐκταίας ἡμῖν υἰγείας τῆς, δηλοποιουῦμεν τῇ Παναγιότητί τῆς, ὅτι ἐπὶ τοῦ προκατόχου ἡμῶν ἀδελφοῦ κυρίου Χρυσάνθου παρουσιασθεῖς ὁ τιμιώτατος Γιάγκος Φέστας ἐνεφάνισεν ἐν ὥρολόγιου τοῦ κόλπου, λέγων ὅτι ἔλαβεν αὐτὸ παρὰ τῆς Παναγιότητός τῆς, διὰ νὰ τὸ ἐπισκευάσῃ εἰς τὸν ὥρολογᾶν καὶ ἔμεινεν ἕως τότε εἰς χεῖράς του, τὸ ὁποῖον ὡς κτῆμα τῆς Παναγιότητός τῆς ζητηθὲν ἐλήφθη παρ' αὐτοῦ διὰ νὰ φυλαχθῇ εἰς τὸ Κοινὸν τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐδόθησαν δι' αὐτὸ εἰς τὴν τιμιότητά του γρ. 150 καὶ ἐναπετέθη τὸ ὥρολόγιον εἰς τὴν Κάσσαν τοῦ Κοινοῦ, ὅτι ἐλήφθη καὶ αὐτό. Ἦδη δὲ παραστὰς ἐνώπιον ἡμῶν ὁ καπετὰν Σίμος, αὐτάδελφος τῆς Κυρᾶς Βασιλικῆς προβάλλει ὅτι τὸ ρηθὲν ὥρολόγιον εἶνε ἰδικόν του καὶ ὅτι αὐτὸς τὸ εἶχε δώσει διὰ τοῦ Ἀρχιδιακόνου τῆς Παναγιότητος κυρ Διονυσίου εἰς τὸν Γιάγκον Φέσταν. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἐκ τῆς ἀσυμφωνίας τῶν λεγομένων ἐκατέρωθεν προκύπτει ἀμφιβολία, πρὸς

(1) Ταμεῖον τοῦ Κοινοῦ 1825—26 Νοεμβρ. 1825 Κώδ. Χ. Μ. σελ. 213.

λύσιν αὐτῆς ἐγένετο χρεία νὰ ἐρωτηθῇ ἡ φίλη ἡμῖν Αὐτῆς Παναγιότης, ἐφ' ᾧ καὶ γράφοντες ἀξιουῦμεν αὐτὴν ἀδελφικῶς, ὅπως γράψασα δηλοποιήσῃ ἡμῖν περὶ τοῦ εἰρημένου ὥρολογίου, πῶς ἔχει ἡ ἀλήθεια, καὶ εἴ μὲν ἐστὶ τῆς Παναγιότητός τῆς νὰ διαμείνῃ πεφυλαγμένον εἰς τὸ Κοινόν, εἰ δὲ ὑπάρχει κτῆμα τοῦ Καπετὰν Σίμου νὰ παραδοθῇ εἰς αὐτὸν ὡς ζητούμενον καὶ νὰ ληφθῶσι παρ' αὐτοῦ τὰ δοθέντα πρὸς ἐπισκευὴν 150 γρόσια. Ταῦτα ἐπὶ τοιοῦτον φιλαδέλφως ἐπαξιουῦντες περιμένομεν ἐντελεῖς περὶ τούτων πληροφορίας τῆς σὺν τῇ δηλώσει τῆς εὐκταίας ἡμῶν ἀγαθῆς υἰγείας τῆς, ἧς τὰ πανευκλεῆ ἔτη εἶησαν θεόθεν ὅ,τι πλεῖστα καὶ σωτηριωδέστατα».

Νοεμβρίου 23, 1826.

Καὶ δὲν ἔχομεν μὲν τὴν ἀπάντησιν τοῦ Πατριάρχου Ἀνθίμου ἀλλ' αὕτη θὰ ἦτο ὅτι τὸ ὥρολόγιον ἀνήκει εἰς τὸν Σίμον διότι εἰς τὸν Κώδικα (1) εὐρίσκω σημείωσιν δηλοῦσαν «ὅτι ἐλήφθησαν παρὰ τοῦ κυρ Σίμου γρ. 150 διὰ τὰ ἔξοδα τοῦ ὥρολογίου, τὸ ὁποῖον τοῦ ἐδόθη» Καὶ οὕτω ἔληξε τὸ ἐπεισόδιον εἰς τὸ ὁποῖον ἔλαβον μέρος τρεῖς Πατριάρχαι !

(1) Ταμεῖον τοῦ Κοινοῦ Κώδ. υψξ ἔτος 1827 σελ. 17.

ΟΠΟΥ ΚΑΙ ΠΑΛΙΝ ΑΝΑΦΑΙΝΕΤΑΙ
Ο ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΤΡΙΚΚΗΣ

Εἰς τὴν προηγουμένην Μελέτην ἡμῶν ἐδημοσιεύσαμεν ἐπιστολὴν τοῦ Πατριάρχου Χρυσάνθου πρὸς τὸν Μητροπολίτην Γρεβενῶν συνιστῶσαν αὐτῷ νὰ προσπαθήσῃ οἷς οἶδε τρόποις ὥστε ὁ ἐπίσκοπος Τρίκκης νὰ πληρώσῃ τῇ Μαρίᾳ, δούλῃ τῆς Κυρᾶ Βασιλικῆς τὸ ἐκ 2000 γροσίων χρέος του. Ἀλλὰ παρῆλθεν ἕκτοτε διετία σχεδὸν καὶ ὁ κακὸς ὀφειλέτης ἀγρὸν ἠγόρασε, διὰ τοῦτο καὶ ἐγράφη τῷ ἐπισκόπῳ Τρίκκης ἑτέρα ἐπιστολὴ ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Πατριάρχου ἐν τῇ ὁποίᾳ ἀφοῦ γίνεται λόγος καὶ περὶ ἄλλων χρεῶν του ἀναφέρεται καὶ τὸ ἑξῆς :

« Ἡ ἐπ' ὀνόματι τῆς Κυρίας Βασιλικῆς ἰδίᾳ ὁμολογία σου ἐκ γροσίων 2000 γεγραμμένη τῷ 1819 Σεπτ. 28, ἐξαργυρωθεῖσα παρὰ τῆς ψυχοπαίδας αὐτῆς Μαρίας περιῆλθεν εἰς αὐτήν, ἥτις μὲ τὸ νὰ ἔχῃ ἀνάγκην κατεπίγειουσαν ἐζήτησε πολλάκις τὰ ἄσπρα της διὰ τοῦ συναδελφοῦ ἡμῶν Ἀγίου Γρεβενῶν κὺρ Ἀνθίμου, καὶ ἡ Θεοφιλία σου ὄχι μόνον δὲν ἐπλήρωσας αὐτὰ μήτε ὡς ἀρχιερεὺς δὲν ἀπελογήθης, ἀλλὰ μάλιστα καὶ τὸν ἄνθρωπον τὸν ἐλθόντα δι' ἀπαίτησιν αὐτῶν κατεφρόνησες μηδὲ προ-

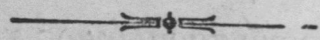
1) Κυρὰ Βασιλικὴ καὶ τὸ Πατριαρχεῖον σελ. 15 ἰδιαίτερον φυλλῶδιον, Κῶδ. ΧΜ σελ. 164.

σωπικῆς ἐντεύξεως ἀξιώσας, ἀνάξια πράττων τοῦ ἀρχιερατικοῦ σου χαρακτῆρος. Δὲν εἶνε ἴδιον ἀρχιερέως οὐδὲ ἀπλοῦ χριστιανοῦ φρονίμου ὀφείλοντος, ἀντὶ νὰ ἀπολογηθῇ τὸ χρέος του, νὰ καταφρονῇ παραλόγως καὶ νὰ ἐμπαίξῃ, φερόμενος εἰς ὕβρεις εἰς τὸν συνάδελφόν του. Γράφοντες οὖν ἐντελλόμεθα καὶ ἐπιτάττομέν σοι σφοδρῶς ἅμα ὅπου παραλάβῃς τὴν παροῦσαν πατριαρχικὴν ἡμῶν ἐπιστολὴν νὰ ἐξαποστείλῃς ἀνυπερθέτως καὶ χωρὶς τινὸς προφάσεως καὶ ἀντιλογίας τὰ εἰρημένα δι' ὁμολογίας σου ὀφειλόμενα 2000 γρόσια κατ' εὐθείαν πρὸς ἡμᾶς, ὁμοῦ καὶ τὰ διάφορα αὐτῶν ἀπὸ τοῦ κγ' ἔτους ὅπου εἶνε ἀπλήρωτα, μέχρι σήμερον διὰ νὰ σοὶ στείλωμεν καὶ τὴν ὁμολογίαν σου, γινώσκων καλῶς ὅτι ἂν φανῆς ἀδιάφορος καὶ παρήκοος θέλεις ἐρεθίσει τὴν δικαίαν τῆς Ἐκκλησίας ὀργὴν κατὰ σοῦ ἀποδοκιμαζόμενος ἐνδύμως ὡς μέλος ἄχρηστον καὶ θέλεις μετανοήσῃ ἀνωφελῶς. Προλαβὼν τοίνυν ποιήσον ὡς σοι γράφοντες παρακελευόμεθα καὶ μὴ ἄλλης ἐξ ἀποφάσεως, ἵνα ἡ τοῦ Θεοῦ χάρις εἴη σοι».

Εἰς τὸν αὐτὸν Κώδικα ἐπακολουθεῖ ἑτέρα ἐπιστολὴ ὑπὸ τὴν αὐτὴν ἡμερομηνίαν πρὸς τὸν Ἅγιον Γρεβενῶν κ. Ἀνθίμον ἐν τῇ ὁποίᾳ ἐκτὸς ἄλλων ὑποθέσεων γράφει ὁ Πατριάρχης σχετικῶς πρὸς τὸ χρέος τοῦ Τρίκκης τὰ ἑξῆς: «Περὶ τῶν δύο χιλιάδων γροσίων, χρέος τοῦ Ἀγίου Τρίκκης δι' ἰδίας ὁμολογίας του, τῆς ἐπ' ὀνόματι τῆς Κυρίας Βασιλικῆς, Κίτζου ἐγράψαμεν ἐντόνως τῇ Θεοφιλίᾳ του νὰ μᾶς ἐξαποστείλῃ ἀμεταθέτως μετὰ τῶν διαφόρων καὶ ὅταν τὰ λάβωμεν σοὶ ἀποκρινόμεθα νὰ ἐγχειρίσῃς τὴν ὁμολογίαν του».

Καὶ μετὰ τόσας ἀπειλὰς ἠυδόκησεν ἐπὶ τέλος ἡ

θεοφιλία του να αποστείλη την όφειλήν του καθως ειδον εις Κάδικα περιλαμβάνοντα τους λογαριασμούς των Ἀρχιερέων.

ΠΟΤΕ ΑΚΡΙΒΩΣ Η ΚΥΡΑ ΒΑΣΙΛΙΚΗ
ΕΓΚΑΤΕΛΕΙΨΕ ΤΟ ΦΑΝΑΡΙΟΝ ΑΠΟΣΤΑΛΕΙΣΑ ΕΙΣ ΕΞΟΡΙΑΝ;

Είς την προηγουμένην μελέτην ημών δέν ηδυνήθημεν να καθορίσωμεν ακριβώς ποτε έλαβε χώραν η έξορία της Κυρά Βασιλικής, πάντως όμως έλέγομεν μετά την 16 Νοεμβρίου του 1826, χρονολογίαν της προς τον έξαρχον Γηρομερίου έπιστολής του Πατριάρχου Ἀγαθαγγέλου. Ἦδη εὐτυχώς δυνάμεθα έπακριβώς να καθορίσωμεν και τον μήνα της έξορίας της. Έκτος δύο έπιστολών του Θανάση Βάγια, περι των οποίων λίαν προσεχώς θα γράψωμεν και αι όποια αποσταλείσα εκ των Πατριαρχείων φέρουσιν ημερομηνίαν η μέν πρώτη 26 Ἀπριλίου 1827 η δέ δευτέρα 1828, έχομεν και έτέραν μαρτυρίαν εκ των Πατριαρχ. Κωδίκων, δια της οποίας καθορίζεται τελείως ο χρόνος της έξορίας της Βασιλικής και της συνοδίας αυτής.

Οὕτω εις τον 640 Κώδικα του οποίου τοσάκις έμνήσθημεν εὔρον τεσκερέν ἴσον του δοθέντος εκ του Κοινοῦ, δια τα δοθέντα εις το Κοινόν εκ του όσπητίου της Κυρά Βασιλικής Πακιρικά δια του άρχοντος Καπου Κεχαγιά και έχοντα ως έξής: «Δήλον γίνεται ότι τα εύρεθέντα εις το Κονάκι της Κυράς Βασιλικής πακίρια του Κοινοῦ πέντε τεντζερέδες με καπάκια τέσσαρα, ο εις μεγάλως πατάλικος και οι τέσσαρες μικρότεροι και δύο μεγάλα ταψιά,

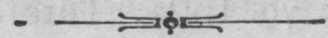
όλα όκάδες τριάκοντα πέντε παρεδόθησαν εις το Κοινόν της Ἐκκλησίας δια χειρός του άρχοντος Καπου Κεχαγιά, κυρίου Γεωργίου του έχοντος την έπιστασίαν του όσπητίου αυτής κατά διορισμόν της εύγενείας της και εις ένδειξιν έδόθη ο παζών τεσκερές.

Οί έπίτροποι του Κοινοῦ.

(Σφραγίς του Κοινοῦ)

1828 Ἀπριλ. γ'.

Έκ του έγγραφου τούτου σαφέστατα πλέον αποδεικνύεται ότι περι τα τέλη Μαρτίου του 1828, άγνωστον έτι δια τίνα λόγον έλαβε χώραν η δεινή ύπερορία, ως λέγει η Πατριαρχική έπιστολή, διαρκέσασα περι τους δέκα και όκτώ μήνας, έξής απηλλάγη πάλιν υπό του πλήρους έπεικειας και συμπαθείας ύψηλου βασιλικου προσκυνητου όρισμοῦ κατά Ὀκτώβριον του 1829. Έκ του άνωτέρω έγγραφου έξάγεται και τουτο, ότι ο Ἀρχων Καπου Κεχαγιās και τότε, ως και σήμερα, διατελών ο μεσάζων μεταξύ Κυβερνήσεως και Πατριαρχείου, αυτός έπεστάτει προ πέντε έτων ίνα η Κυρά Βασιλική αποκομισθῆ εις τα Πατριαρχεία και ηδη και πάλιν αναχωρούσα, εις αυτόν ανέθηκεν η ύψηλή έξόριστος την φροντίδα και έπιστασίαν του οίκου της.

SISMANOGLIO
MEGAKO

ΤΟΠΟΣ ΕΞΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΚΥΡΑΣ ΒΑΣΙΛΙΚΗΣ

Ο Ἀραβαντινὸς καὶ Ν. Πολίτης ἀναφέρουσιν, ὅτι ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἡ Κυρὰ Βασιλικὴ ἐξωρίσθη ὑπὸ τῆς Πύλης εἰς Προῦσαν, ἀλλ' ἐγὼ παραδεχθεὶς ὡς ὀρθὴν τὴν παρατήρησιν τοῦ ἀειμνήστου Φοροπούλου ἐν τῇ προηγουμένῃ μου Μελέτῃ ἐδέχθην τὸ Διδυμότειχον ὡς ὡς τόπον τῆς ἐξορίας τῆς καὶ εἶχον ἄδικον. Ὅτε τὸν παρελθόντα Αὔγουστον μετέβην χάριν θεραπείας εἰς τὰς θέσας τῆς Προύσης ἠθέλησα νὰ μελετήσω καὶ τοὺς Κώδικας τῆς ἱερᾶς Μητροπόλεως ὁποῖα δὲ ὑπῆρξεν ἡ ἐκπληξίς μου ὅτε ἀναδιφῶν τὸν ἀρχαιότερον τῶν Κωδίκων τῆς Ἱ. Μητροπόλεως εἶδον ἐν 313 σελίδι εἰς τὴν σειρὰν τῶν Κονδυλίων ὅσα ἀπὸ τυχηρὰ εἰσοδήματα καὶ βοήθειας, τὴν ἐξῆς σημείωσιν :

«1829, 20 Ὀκτωβρίου ἀπὸ μίαν αὐλικὴν ὁμολογίαν τῆς ἐπαρχίας Ἰωαννίνων τοῦ 1820 παρὰ τῆς Κυρᾶς Βασιλικῆς Γρόσ. 500» καὶ ὀλίγον κατωτέρω ὑπὸ τὰ κονδύλια ὅσα ἐκ πωλήσεως μνημείων καὶ παρησίας τοῦ ἔτους 1829 τὸ ἐξῆς κονδύλιον :

« Ἀπριλίου 2 ἀπὸ μνημεῖον μαγείρου Δημητρίου τῆς Κυρᾶς Βασιλικῆς γρ. 150». Τότε ἀνεμνήσθην ὅτι ὁ Ἀραβαντινὸς καὶ ὁ Πελίτης ἔγραψαν καὶ ἐδικαίωσα αὐτούς. Ἀτυχῶς εἰς τὸν ἐν λόγῳ Κώδικα οὐδεμίαν ἄλλην πληροφορίαν εὔρον, ἀλλ' ἐκ συνδιαλέξεων μετὰ τοῦ κ. Ἐπαμεινώνδα Δημητριάδου καὶ μάλιστα τοῦ γηραιοῦ

φίλου μου κ. Βασιλείου Κλεαγένου ἀπεκόμισα καὶ ἄλλας πληροφορίας περὶ τῆς ἐν Προύσῃ διαμονῆς τῆς Κυρᾶς Βασιλικῆς.

Ἡ Προῦσα, κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην μετὰ τὸ 1821, προωρίσθη ὑπὸ τῆς Πύλης ὡς μέρος περιορισμοῦ τῶν ἡγεμονικῶν οἰκογενειῶν Μαυρογένους, Σούτσου, Καλλιμάχη καὶ ἄλλων· ἐκεῖ λοιπὸν ἡ Πύλη ἀπέστειλε καὶ τὴν Βασιλικὴν, ἣτις συνοδευομένη ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῆς Σίμου καὶ Θανάση Βάλγια καὶ τῆς ἄλλης ἀκολουθίας τῆς κατώκησε προσωρινῶς ἐν τῇ ἐν Βαλῶν Παζάρ οἰκίᾳ τοῦ ἐκ Χαλεπίου Ὀρθοδόξου Χοτζᾶ Ἀπτουλᾶ, Περδαῆς καὶ ἔπειτα ὀριστικῶς ἐν τινὶ οἰκίᾳ ἐπίσης τῆς αὐτῆς συνοικίας παρὰ τὸ φαρμακεῖον τοῦ Κ. Νταλαρίσ, τῇ γνωστῇ οὔσῃ σήμερον ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Μανδάλακα. Οἱ γεροντότεροι τῶν κατοίκων τῆς Προύσης μαθόντες παρὰ τῶν πατέρων των μετὰ εὐλογιῶν ἀναφέρουν ἔτι τὸ ὄνομα τῆς εὐεργετικῆς Κυρίας, ἣτις καθ' ὅλον τὸ χρονικὸν διάστημα τῆς ἐν Προύσῃ διαμονῆς τῆς πολλαχῶς εὐηργέτησε τὸν τόπον πολλὰ δαπανήσασα ὑπὲρ τῶν πτωχῶν καὶ τῶν ἐκκλησιῶν ὄχι μόνον τῆς πόλεως, ἀλλὰ καὶ τῶν χωρίων. Λέγεται μάλιστα ὅτι καὶ τὸν ἐξ ἀργύρου στέφανον τῆς εἰκόνης τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, ἀφιέρωσεν ἡ Κυρὰ Βασιλικὴ κατασκευάσασα αὐτὸν διὰ τοῦ χρυσοχόου Χαραλάμπους.

Ἡ Κυρὰ Βασιλικὴ καὶ ἐν Προύσῃ ἐπεδείξατο διαγωγὴν ἀνταξίαν τῆς φήμης καὶ τῆς ὑπολήψεώς της· ἐπεχείρει περιοδίας ἀνὰ τὰς Μονὰς καὶ τὰ χωρία τῆς Προύσης πάντοτε κεκαλυμμένη διὰ τοῦ μαύρου πέπλου τῆς συχνὰ ἐπίσης ἀνήρχετο εἰς τὴν ἐν Καγιάμπαση ἱερὰν ἐκκλησίαν

τῶν Ἀγ. Ἀποστόλων, ἵνα ἐπισκεφθῆ τὰς ἐν τοῖς καλλιῶν αὐτῆς φιλοξενουμένας ἡγεμονικὰς οἰκογενείας καὶ ἀκούσῃ τὸν γλυκύλαλον ψάλτην αὐτῆς ἱεροδιάκονον Ἀγαθόνικον. Παρομιώδης ἐπίσης ἐν Προύση παρέμεινεν ἡ καθαριότης τοῦ οἴκου τῆς καὶ τῆς περιβολῆς τῆς, λέγεται μάλιστα, ὅτι ὁσάκις ὁ ἱερεὺς τῆς ἐνορίας Δημήτριος προσκαλούμενος ἤρχετο νὰ τελέσῃ ἁγιασμόν ἢ ἀναγνώσῃ τὰς εὐχὰς τῆς Ἐκκλησίας ἠύλαβεῖτο νὰ ἐπιθέσῃ τὸ ἐπιτραχήλιόν του ἐπὶ τῆς ἀστραπτύσης ἐκ καθαριότητος ἐσθῆτος αὐτῆς.

Ἀτυχῶς δὲν εἶχον καιρὸν νὰ μελετήσω τὴν πληθῶραν τῶν ἐγγράφων τῶν ἀπ' αἰῶνος καὶ πλέον φυλαττομένων μετὰ ἀξιεπαίνου ζήλου ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως ἐντὸς σιδηρῶν κιβωτίων εἰς τὸ κάτωθι τοῦ Ναοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου μικρὸν παρεκκλήσιον τοῦ Μετοχίου τῆς Μ. Κύρκου· τίς οἶδε πόσαι πληροφορίαι πολύτιμοι διὰ τὴν ἱστορίαν τόσον τῆς Κυρᾶς Βασιλικῆς ὅσον καὶ τῶν λοιπῶν ἐν Προύση ἐξοριστῶν οἰκογενειῶν θὰ ἤρχοντο εἰς φῶς. Τὴν ἐργασίαν ταύτην ἐλπίζω ὅτι θὰ ἐπιτελέσῃ, μεθ' ὅλας τὰς πολλαπλᾶς ἀπασχολήσεις του, ὁ καλὸς καὶ φιλόπονός Πρωτοσύγκελλος τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως φίλτατος κύριος Πολύκαρπος.

Ἡ Βασιλικὴ ἐπὶ δέκα καὶ ὀκτὼ μῆνας διετετέλεσεν ἐξοριστὸς ἐν Προύση, ἀπηλλάγη δὲ τέλος τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1829 μετὰ τὸν Ρωσσοτουρκικὸν πόλεμον καὶ τὴν συνομολόγησιν τῆς εἰρήνης ἐν Ἀδριανουπόλει, ὁπότε ἡ Πύλη ἠναγκάσθη νὰ ἀνακαλέσῃ πάντας τοὺς ἐξοριστούς. Τότε ἀνεκλήθησαν καὶ αἱ ἐν Προύση διαμένουσαι εὐγενεῖς οἰκογένειαι, ὡς δείκνυται ἐξ ἐπιστολῆς πρὸς αὐτὰς τοῦ Πατριάρχου Ἀγαθαγγέλου, τὴν ὁποίαν καὶ δημοσιεύω

διὰ νὰ δειχθῆ ὅτι τὸ Πατριαρχεῖον οὐκ ὀλίγον συνετέλεσεν εἰς τὴν τοιαύτην αὐτῶν ἀνάκλησιν :

Ἀγαθάγγελος ἐλέω . . .

Ἐκλαμπρόταται Δόμναι καὶ Δομνίτζαι καὶ πεῖζαδέδες, καὶ λοιποὶ εὐγενεῖς ἄροντες, οἱ ἐν τῇ πολιτείᾳ Προύσης τέως ὑπερόριοι διατελέσαντες, καὶ ἐν τῷ ἤδη ἐκδοθέντι ὑψηλῷ προσκυνητῷ ὀρισμῷ (Ἰτλάκι φερμάνι) ὀνομαστικῶς διαλαμβανόμενοι, τέκνα ἐν Κυρίῳ . . . Ἐπειδὴ κατ' αὐτὰς δὲ δώκαμεν ταπεινὸν ἡμῶν τακρίον πρὸς τὸ πολυχρόνιον καὶ κραταιὸν δοβλέτι ἐξαιτητικὸν τῆς ἀπαλλαγῆς καὶ εἰς τὰ ἴδια ἐπιστροφῆς, καὶ ἐπανακάμψεως ὑμῶν τῶν ἐν τῇ δεινῇ ταύτῃ ὑπερορία, κρίμασιν οἷς οἶδε Κύριος, ἐφ' ἱκανοὺς χρόνους κατατροχόμενων, εἰσακουσθείσης τῆς δεήσεως ἡμῶν, νεύσει τοῦ κρείττονος καὶ ἀπειρω ἐλέει καὶ εὐσπλαγχνίᾳ τοῦ ὑψηλοῦ κραταιοῦ . . . ἐξεδόθη ὁ ἐπίτηδες ἀποσταλεὶς ὑψηλὸς βασιλικὸς προσκυνητὸς ὀρισμός, πλήρης συμπαιθείας, ἀποφαινόμεθα τὴν ἐνταῦθα ἐπιστροφὴν ἡμῶν καὶ ἔλευσιν εἰς τὰ ἴδια, καὶ συγχαίροντες προσηκόντως τῇ ὑμῶν ἐκλαμπρότητι καὶ εὐγενείᾳ διὰ τῆς παρούσης πατριαρχικῆς ἡμῶν ἐπιστολῆς, προτρεπόμεθα πατρικῶς, ὅπως δόξαν μεθ' ἡμῶν ἀναπέμψαντες τῇ ἀφάτῳ τοῦ ὑψίστου φιλανθρωπία, ἀνατείνητε τὰς πρὸς αὐτὴν δεήσεις ὑπὲρ τοῦ κραταιοτάτου καὶ πολυχρονίου ὑμῶν ἀνακτος (οὗ τὸ κράτος εἶη ἀήττητον εἰς τοὺς αἰῶνας) καὶ τῶν πολυχρονίων καὶ εὐμενεστάτων ὑμῶν αὐθεντῶν, ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς διαφυλάττῃ ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ, οὗ τῇ ἀπειρῳ συμπαιθείᾳ ἀπηλλάγητε πλέον τῶν τοσοῦτων πολυμόχθων κακουχημάτων καὶ ταλαιπωριῶν· ἐφ' ἐξῆς δὲ παρασταθέν-

τες εἰς τὸ νὰ καταγραφῆ ἔνθα δεῖ ὁ ὑψηλὸς ὄρισμὸς κινήσητε καὶ ἔλθητε ἔνταῦθα εἰς βασιλεύουσαν εἰς τὰ ἴδια, οὓς καὶ εὐχόμεθα νὰ ἀπολαύσωμεν καὶ ἡμεῖς πάντα εὐθυμουῦντας καὶ ὑγιαίνοντας πρὸς εὐχαρίστησιν τοῦ διακαοῦς πατρικοῦ πόθου μας. Τὰ δὲ ἔτη. . .

‘Ο Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἐν Χω εὐχέτης.

(Κώδ. 16, σελ. 238).

αωκθ : Ὀκτωβρίου δ’.

ΣΗΜ.— Μνεία τῆς Κυρᾶ Βασιλικῆς γίνεται καὶ εἰς ἕτερον Πατριαρχικὸν Κώδικα (Κωδ. Ἀλεξούδη 267), ἐν τινι ἐπιστολῇ τοῦ Θανάση Βάγια πρὸς τὸν Μητροπολίτην Βελεγράδων Ἰωάσαφ, ἐν τῇ ὁποία τηλαυγῶς διαφαίνεται ἡ εὐσέβεια αὐτῆς καὶ ἡ εὐλάβεια πρὸς τε τὸν Μητροπολίτην Ἰωάσαφ, καὶ τὴν Ἱερὰν Μονὴν τοῦ Ἀγίου Κοσμᾶ τοῦ Αἰτωλοῦ. Τὴν ἐπιστολὴν ταύτην διὰ τῆς ὁποίας ὁ Θανάσης Βάγιας παρουσιάζεται ὑπὸ ὄλως ἄλλοιαν μορφήν ἐκείνης τὴν ὁποίαν μᾶς διέγραψεν ὁ Rouqueville καὶ ὁ Βαλαωρίτης θὰ δημοσιεύσω μετὰ καὶ ἄλλων εἰς προσεχῆ μελέτην μου ὑπὸ τὸν τίτλον «Θανάσης Βάγιας καὶ τὸ Πατριαρχεῖον».

ΟΙ ΑΔΕΛΦΟΙ ΤΗΣ ΚΥΡΑ ΒΑΣΙΛΙΚΗΣ

Ἐκτὸς τοῦ γνωστοῦ εἰς ἡμᾶς Καπετὰν Σίμου, ὅστις χάρις εἰς τὴν ἀδελφὴν εἶχε λάβει παρὰ τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ μικρὰν τινα θέσιν ἐν Ἰωαννίνοις καὶ τὸν τίτλον Μπέη, ἡ Βασιλικὴ εἶχε καὶ ἕτερον ἀδελφὸν τὸν Γεώργιον «τὸν εὐμορφον καπετάνιον τῆς Πλησιβίτσης» ὡς τὸν ὠνέμαζεν ὁ λαός. Οὗτος καταλαβὼν ἐν τῇ Κοινότητι τὴν θέσιν τοῦ

πατρός του μεταξὺ τῶν προϋχόντων, ἐμισεῖτο ὑπὸ τοῦ Ἀλῆ καὶ ἔνεκα τῆς ἀτομικῆς ἀξίας καὶ ἔνεκα τῆς ὑπεροχῆς τὴν ὁποίαν ἐζήτει νὰ διατηρῆ ἐν τῇ Αὐλῇ του ὡς ἀδελφὸς τῆς εὐνοουμένης του. Ἀλλ’ ἡ πρὸς τὴν Βασιλικὴν ἀγάπη τοῦ Ἀλῆ ἦτο τόσο ἰσχυρὰ ὥστε ἠναγκάζετο νὰ παραβλέπη, μάλιστα διώρισεν αὐτὸν εἰς τὴν θέσιν Διοικητοῦ Φιλιατῶν, ὅτε δὲ βραδύτερον κατηγγέλθη ὑπὸ τινος ὀθωμανοῦ διὰ πρᾶξιν μὴ ἐπιτρεπομένην εἰς χριστιανὸν πρὸς Μουσουλμάνων λέγεται ὅτι τόσο ὠργίσθη ὥστε ἀπέστειλε δολοφόνους πρὸς ἐξόντωσίν του. Ἀλλ’ ἀποτυχόντες τούτου, ἀπλῶς ἐτραυμάτισαν αὐτόν, ὁ δὲ Ἀλῆς πρὸς καθησύχασιν τῆς ἐξεγερθείσης ἀδελφῆς, τοὺς μὲν ἀποπειραθέντας τὴν δολοφονίαν διέταξε νὰ φονεύσουν, τὸν δὲ Γεώργιον μετακομίσας εἰς Ἰωάννινα ἐθεράπευσε διὰ τοῦ ἰκανωτέρου τῶν ἰατρῶν του. Ἀλλὰ καὶ ἄλλοτε διὰ δηλητηρίου τεθέντος εἰς φύλλον νικοτιανῆς ἀπεπειράθη νὰ φονεῖσθαι, ὅτε ἐσώθη εἰδοποιηθεὶς ἐγκαίρως ὑπὸ τοῦ ἱατροῦ τοῦ Μουχτάρ Ι. Κολέττη. Εἰς τὰς ἀποπείρας ταύτας ἀναφέρεται καὶ τὸ ἐπόμενον δημῶδες ποίημα ;

Βασιλικὸς μοῦ μύρισε, γαιῖδέστε ποιὸς διαβαίνει,
ὁ Γιῶργο Κίτσος διάβαινε στὰ Γιάννενα πηγαίνει.
Στὰ Γιάννενα καὶ τὰ ψηλὰ τ’ Ἀλῆ Πασᾶ σεράγια,
«Πασᾶ μ’πολλὰ ’ν’ τὰ ἔτη σου»· Καλῶς τὸ Γιῶργο Κίτσο». —
Γιῶργο πῶς τάχεις τὰ παιδιὰ καὶ πῶς τὰ παλληκάρια ;
Γεῶργο πῶς τ’ ἄχς τὰ πρόβαρα, Γεῶργο πῶς τ’ ἄχ’ τὰ γίδια.
—Μὲ τοῦ Θεοῦ τὴν δύναμι ἀφέντη μου χιλιάζουν.
—Φέρτε τὸν Γιῶργο μας καφέ, ἀνάψτε τὸ τσιμποῦκι.
‘Ο Γεῶργος τὸ κατάλαβε καὶ σκώνεται καὶ φεύγει».

Βραδύτερον κατὰ τὸν ἀγῶνα ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας,

SISMANOGLIO
MFCGARO

ὁ Γιώργος Κίτζος διεκρίθη ἐκ τῶν πρώτων προμάχων τῆς ἐλευθερίας ἐν Μεσολογγίῳ καὶ τὸ ὄνομά του ἐχάραξε δι' αἵματος ἢ δόξα εἰς τὴν περίφημον Μουνέτταν (προμαχῶν τοῦ Μεσολογγίου). (1)

ΚΑΙ ΜΙΑ ΑΦΗΓΗΣΙΣ ΤΗΣ ΓΗΡΑΙΑΣ ΜΗΤΡΟΣ ΜΟΥ
ΔΕΣΠΟΙΝΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΚΥΡΑ ΒΑΣΙΛΙΚΗΣ

Καὶ μία ἀφήγησις τῆς γηραιᾶς μητρός μου Δεσποίνης Ἐλευθερίου περὶ τῆς Κυρᾶ Βασιλικῆς.

Ὅταν κατὰ Ἰανουάριον ἐξέδιδον τὴν πρώτην περὶ τῆς Κυρᾶ Βασιλικῆς μελέτην μου, μίαν ἑσπέραν μετέβην εἰς Χάλκην παρὰ τῇ ἑβδομηκοντούτιδι μητρὶ μου. Ἐκαθήμεθα μετὰ τῶν ἀδελφῶν παρὰ τὴν κλίνην τῆς ἀναγινώσκοντες τὴν «Πρόοδον» καὶ «Πρωΐαν», αἱ ὁποῖαι εὐρήμως ἀνέφερον περὶ τῆς πενιχοῦς μελέτης μου. Ἀστερευόμενος:

— Μητέρα, τῆς λέγω, ξεύρεις καὶ σὺ γιὰ τὴν Κυρᾶ Βασιλική;

— Πῶς δὲν ξεύρω, παιδί μου, μοῦ λέγει.

— Ἐπορήσαμεν ὅλοι τι θὰ ἤξευρεν ἡ ἀπλοϊκὴ γυνὴ ἀπὸ τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ καὶ τῆς εὐνοουμένης του!

— Καὶ τί ξεύρεις, Μητέρα; τὴν ἠρώτησα.

— Ξεύρω, παιδί μου, ὅτι ἦτο Βασίλισσα (κατὰ τοῦτο ἐσφάλλετο ἡ καλὴ γραῖα, νομίζουσα τὴν Βασιλικὴν βασίλισσαν καὶ τὸν Ἀλῆ Πασᾶν Βασιλέα. Ἄλλ' ἴσως καὶ δὲν εἶχεν ἄδικον· δὲν ἦτο ὁ Ἀλῆς πανίσχυρος ὡς Βασιλεύς; δὲν ἦτο ἡγεμὼν ὀλοκλήρου τῆς Ἠπείρου καὶ Ἑλλάδος; δὲν ἦτο ἀπόλυτος ἄρχων, τολμῆτας καὶ κατ' αὐτοῦ τοῦ Παντοδυνάμου Σουλτάνου νὰ ἐγείρη θρονοῦσαν κεφαλὴν;)

(1) Σπυρίδ. Ἀραβαντινοῦ. Ἱστορία τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ σελ. 455.

ἦτο εὐμορφη, πεντάμορφη (1) καὶ καλὴ, πολὺ καλὴ γυναῖκα καὶ ἀγαποῦσε τοὺς χριστιανούς. Ὁ βασιλεύς, ἀπὸ ὅλας τὰς γυναῖκας ποῦ εἶχε, καὶ εἶχε πολλὰς πάρα πολλὰς, αὐτὴν ἂν καὶ χριστιανὴν, ἀγαποῦσε περισσότερο, γιὰτὶ ἦτο πειὸ καλὴ ἀπὸ ὅλες, ποτέ δὲν τῆς χάλνουσε τὸ χαιτῆρι, καὶ ὅ,τι ἤθελε τὸ ἔκανε. Πόσους χριστιανούς καὶ πόσας σκλάβαις ἐγλύτωσε ποῦ θὰ τοὺς τούρκευαν ἢ θὰ τοὺς σκότωναν! Ὅλοι, καὶ Τοῦρκοι καὶ χριστιανοὶ τὴν ἀγαποῦσαν γιὰτὶ εἰς ὅλους ἔκανε καλά.

Κατάλαβα, ἡ Μητέρα, ἂν καὶ δὲν ἀνέγνωσε καμμίαν Ἱστορίαν, ἐγνώριζε πολλὰ περισσότερο ἀπὸ ἐμέ!

— Καὶ ποῦ τὰ ξεύρεις Σὺ, μητέρα, αὐτά; τῇ λέγω.

— Τὰ ξεύρω παιδί μου ἀπὸ πρόσωπο ποῦ τὴν εἶδε καὶ τὴν ἐγνώρισε καὶ εὐεργετήθηκε καὶ ἐδώθηκε ἀπ' αὐτὴν. Εἶναι παληὰ ἱστορία παιδί μου.

Ἦκουσα μὲ πολλὴν προσοχὴν τὴν παληὰ ἱστορία τῆς μητρός μου, ἡ ὁποία ὁμοιάζει ὡσὰν ἓνα παραμῦθι.

Καὶ τίς ἀγνοεῖ τὴν αἵματοβαμμένη ἱστορία τῆς πολυπαθοῦς Χίου, τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, καθ' ἣν τὸ ἔθνος

(1) Ἡ Βασιλικὴ πράγματι θὰ ἦτο ἐξόχως ὠραία, οὕτω παριστάνουν αὐτὴν πάντες ὅσοι τὴν ἐγνώρισαν. Ὁ Rouqueville, ὅστις ἐπὶ ἔτη ἔζησεν εἰς Ἰωάννινα καὶ ὅστις ἰδιαιτέραν συμπάθειαν καὶ ἐκτίμησιν ἠσθάνετο διὰ τὴν Βασιλικὴν, ὁσάκις ποιεῖται λόγον περὶ αὐτῆς δὲν εὐρίσκει κοσμητικὰ ἐπίθετα νὰ τὴν στολίῃ καὶ τὴν ὀνομάζει ἀγαθὴν, συνετὴν, εὐσεβεῖ καὶ καθ' ἑξῆς καὶ πάντοτε ὁμιλεῖ μετὰ θαυμασμοῦ περὶ τῆς «καλλονῆς» τῆς. διὰ τοὺς ὑφθαλμούς της ὁμως «Pareilles a deux étoiles aussi douces que celles qui brillent au firmament pendant les nuits d'été» αἰσθάνεται ἰδιαιτέραν συμπάθειαν.

ἐπὶ αἰῶνας σφαδάζον ὑπὸ τὸν σκληρὸν ζυγὸν βαρβάρου καὶ αἰμοχαροῦς τυράννου, ἐπεχείρει νὰ ἀποτινάξῃ αὐτὸν διὰ νὰ ζήσῃ ἐλεύθερον καὶ ἀδούλωτον; ἢ συμφορὰ τῆς **μυρωμένης Νύσου** ἦτο μεγάλη καὶ τρανὴ· ὅλα «τὰ δαγκαλάκια» τῆς Ἀνατολῆς, ὅλαι αἱ ἄγριαὶ καὶ ἀσελγεῖς ὀρδαὶ διερχόμεναι διὰ τῆς πατρίδος μου διεξεπεραιούντο εἰς Χίον διὰ νὰ σφάξουν, νὰ ἀρπάσουν, νὰ θύσουν καὶ ἀπολέσουν. Ἐκατοντάδες τότε καὶ χιλιάδες χριστιανῶν, νέων καὶ νεανίδων, αἱ καλύτεραι καὶ ὠραιότεραι μετεφέροντο αἰχμάλωτοι ὑπὸ ἀγρίων καὶ ὤμων κατακτητῶν καὶ ἐπωλοῦντο εἰς τὰ σαράγια τῶν πασάδων καὶ εἰς τὰς ἀγορὰς τῶν πόλεων· δὲν θὰ διηγηθῶ, οὐδὲ θὰ περιγράψω τὰς τραγικὰς σκηνὰς τῶν ἀτυχῶν θυμάτων· ἐγράφησαν τόσα, ὥστε περιττεύει ἡ ἐπανάληψις αὐτῶν.

Μεταξὺ τῶν ἀπείρων θυμάτων ἦτο καὶ μία νεαρὰ μητέρα, θαυμασίως ὠραία μὲ τὴν ἐπίσης μικρὰν κορασίδα τῆς· ἡ ἀτυχὴς ὑπῆρξε λεία Ἀλβανῶν τούρκου, ὅστις μετὰ τῶν συντρόφων του ἐπανελθὼν εἰς Ἡπειρὸν ἀπεκόμισε καὶ τὰ θύματά του παραδώσας αὐτὰ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Ἀλῆ ασσᾶ. Τότιε ἡ Βασιλικὴ ἐπέδειξεν ὅλην τὴν καλωσύνην καὶ ἀγαθότητά της. «Καζάνια ὀλόκληρα φαγητοῦ ἠτοίμαζε διὰ νὰ θρέψῃ τοὺς δυστυχεῖς ὁμοφύλους της καὶ τὸ πᾶν ἐπρατε νὰ τοὺς παρηγορήσῃ, νὰ τοὺς ἀνακουφίσῃ νὰ τοὺς σώσῃ. Συμπαθῆσασα τὴν νεαρὰν μητέρα καὶ τὸ τέκνον της κατώρθωσε νὰ τὰς ἐλευθερώσῃ καὶ τὰς ἀποστείλῃ εἰς τὴν πατρίδα των(1). Παρῆλθον ἕκτοτε ἔτη πολλὰ, ἡ δὲ μι-

(1) Ἡ συνειὴ Βασιλικὴ διὰ τῆς φρονήσεως αὐτῆς ἐξοικονομοῦσα τὰ ἐλαιώματα τοῦ τυράννου καὶ διὰ τῆς γλυκύτητος αὐτῆς ἀναχαίτιζουσα τὰ κακοποιὰ αὐτοῦ βουλευματα κατώρθωνε νὰ σώ-

κρὰ παιδίσκη ἠλικιωθεῖσα ἀπέκτησε δύο θυγατέρας, ἡ μία τῶν ὁποίων συζευχθεῖσα συμπολίτην καὶ συγγενῆ μας ἤλθεν εἰς Ἀλάτσατα καὶ ἐκεῖ ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν διέμεινεν ὡς διδασκάλισσα, εὐδοκίμως διδάξασα καὶ ποδηγετήσασα τὴν θήλειαν τῆς πατρίδος μου νεότητα· ἀπὸ τὴν γηραιὰν πλέον παιδίσκην τῆς ἄλλοτε ἡ μήτηρ μου ἤκουε πολλάκις μετὰ εὐλογιῶν καὶ ἐγκωμίων ἀναφερόμενον τὸ ὄνομα τῆς Κυρᾶς Βασιλικῆς, εἰς τὴν ἐπέμβασιν τῆς ὁποίας ὄφειλε τὴν σωτηρίαν της.

Αὐτὰ μοῦ εἶπεν ἡ μητέρα· ὅταν δὲ ἐγὼ λεπτομερῶς πλέον τῆς διηγήθην τὸν βίον τῆς Βασιλικῆς καὶ τὰ ὅσα εὐεργετήματα ἔπραξε διὰ τοὺς χριστιανούς καὶ τὸ ἔθνος της καὶ πῶς ἔπειτα μετὰ τὸν φόνον τοῦ Ἀλῆ πασσᾶ μετεφέρθη εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ παρεδόθη εἰς φύλαξιν τῶν Πατριαρχείων, πῶς ἔπειτα ἐξωρίσθη, καὶ πῶς ἀπαλλαγείσα τῆς ἐξορίας ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ πῶς ὑπῆρξε δυστυχὴς εἰς τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς ζωῆς της, ἀπο-

ζη τὰ θύματά του ἀπὸ τῆς ἀγχόνης, νὰ ἐλευθερώνη ἐκ τῆς δουλείας καὶ τῆς κατασχέσεως καὶ ἐν ἀνάγκῃ οὐκ ὀλίγους νὰ φυγαδεύῃ ἄνδρας καὶ γυναῖκας μεταχειριζομένη ἐκτὸς ἄλλων καὶ ἱερεῖς καὶ ἐπισκόπους. Οὕτω λέγεται περὶ τοῦ ἐπισκόπου Βονίτσης, ὅτι ἐλθὼν εἰς τὴν Μητρόπολιν Ἰωαννίνων καὶ μετὰ τῆς Κυρᾶς Βασιλικῆς συνεννοούμενος περὶ ἀποδράσεως ἑλληνίδος τινος ἐκ τοῦ χαρμεῖου αὐτοῦ, ἤκουσε τὴν θύραν τῆς Μητροπόλεως ἐν μέσῃ νυκτὶ κρουομένην, νομίζων δὲ ὅτι τὰ ὄργανα τοῦ Ἀλῆ ἔσπευδον, ἵνα τὸν συλλάβωσι, προδοθέντος τοῦ σχεδίου ἐκείνου, ἀγρυπνεῖ, καταλαμβάνεται ὑπὸ πανικοῦ καὶ τῆ ἐπαύριον ἐγείρεται πρὸς κατάπληξιν πάντων κατάλευκος, καίτοι μόλις 34 ἐτῶν ἦν· (Ἡπειρωτ. Μελετήματα τεύχ. Β. σ. 69).

θανοῦσα νέα ἔτι, ἡ εὐσεβῆς γραῖα, εἰς τὴν ψυχὴν τῆς ὁποίας ὑπῆρχε τὸ παράπονον πῶς ἰχριστιανὴ αὐτῆ ὑπῆρξε σύζυγος τούτου: «Ἡ καϋμένη—εἶπε—Θεὸς συγχωρέστην» (1)

Μὲ τὴν εὐχὴν αὐτὴν τῆς εὐσεβοῦς μητρὸς μου κατακλείω καὶ τὴν μικρὰν ταύτην μελέτην μου περὶ τῆς Κυ. ρᾶ Βασιλικῆς.

Ἐγγραφον ἐν Χλκῆ τῇ 5 Σεπτεμ. 1920.

† Ὁ Μ. Πρωτοδύκελος ΑΘΗΝΑΓΟΡΑΣ

(1) Τὴν ἠρώσησα ἂν ἐνθυμῆται τίποτε ἄλλο ἀπὸ ὅσα ἡ φίλη τῆς τῆ ἔλεγε διὰ τὰ Γιάννενα· ὄχι, τίποτε πλέον δὲν ἐνθυμεῖτο ἔκτος τοῦ ἑξῆς διστίχου:

«Χαλάσανε τὰ Γιάννενα ἀπ' τῆς παπαδοπούλες
ποῦ βάνανε στὰ φέσια τῶν μαλαματένιες φούλες»

GLIO